

Symptomatické poruchy řeči

- NKS může být *A) dominantní B) symptomatická*
- SPŘ = **narušení komunikačních schopností provázející jiné dominantní postižení nebo poruchu**
- Různorodá a složitá logopedická kategorie
- SPŘ
- a) Specifické – typické pro jedno postižení (verbalismus u nevidomých)
- b) Nespecifické – u více postižení (nesprávná výslovnost)

SPŘ U OSOB S MENTÁLNÍ POSTIŽENÍM

- Vývojová porucha integrace psychických funkcí, která postihuje jedince ve všech složkách jeho osobnosti
- Celkové snížení intelektových schopností, které zahrnuje schopnost myslet, schopnost učit se a adaptovat se na požadavky okolí
- a. Lehká: IQ 69-50
- b. Středně těžká: IQ 49-35
- c. Těžká: IQ 34-20
- d. Hluboká: IQ 19-
- Chudá slovní zásoba
- Nesprávná výslovnost, vývoj výslovnosti je opožděn
- Obtíže v pochopení role komunikačního partnera
- Obtíže v pochopení slovních pokynů a jejich plnění
- **Dyslalie** – často narušena výslovnost hlásek i bilabiálních a labiodentálních, vynechávají hl. na konci slov, obtíže díky nedokonalé stavbě artikulačních orgánů, vadnému skusu
- **Dysartrie** – zejména v kombinaci s poruchou motoriky (MO)
- **Breptavost** – u dětí eretického typu, může se kombinovat s koktavostí
- **Koktavost** – většinou v kombinaci s breptavostí, častěji u dětí s Downovým syndromem
- Logopedická intervence nutná – častější poruchy řeči
- Nutno brát v potaz, že primární je mentální věk (ne chronologický), dále formu a typ MP

- Nutná zásada názornosti a cvičení hravou formou s využitím velkého počtu pomůcek
- Zaměřit se na přípravná cvičení, oromotoriku, dechová a fonační cvičení, obsahovou stránku řeči, užití systémů AAK, rozvoj sluchové percepce, rytmizace

SPŘ U OSOB S PORUCHAMI ZRAKU

- Zrak se podílí na vývoji řeči asi ze 30 %
- Už vlastní začátky ontogeneze řeči se u nevidomých oproti normě opoždují – ve školním věku se koriguje
- Postihuje formální i neformální stránku řeči
- Chybějící stimuly; nutno využít kompenzačních smyslů (čich a chuť, sluch, hmat, kinestetické vnímání)

- Nevzniká potřeba experimentace
- Pozornost není stimulována – nesahá po předmětech
- Vokalizace nevzniká spontánně a je slabá – kontakt vzniká dotekem a řečí
- Chybí aktivní komunikační reakce na úsměv
- Imitace (nápodoba) značně zaostává – poruchy řeči (artikulace), nezná neverbální komunikaci
- Rozvoj asociace je mnohem delší – potřebuje ohmataný předmět + zvuk, aby pochopilo, o jako věc se jedná

- Vývoj řeči je opožděný, ale ne omezený
- Prvotní pomalý rozvoj je částečně dohnán s osvojením si Braillova písma
- **Verbalismus** = používání slov, jejichž přesný smysl a význam nechápe, nezná či nemůže znát (např. barvy)
- **Dyslalie** – zejména sigmatismus (nesprávná výslovnost sykavek), častá interdentalní (mezizubní) výslovnost hl. T, D, N
- **Narušené koverbální chování** – stereotypní výraz, kývání ze strany na stranu při konverzaci, vyprávění v předklonu apod.

- Pokud dojde ke ztrátě zraku až po zafixování řeči (po 7. roce) nejsou poruchy řeči tak markantní jako v případě, že dítě o zrak přišlo v předškolním věku

- Využívat sluchové a hmatové vnímání, zvukové hračky, texty v Braillově písmu, popisovat postavení a činnost mluvidel, zpřístupňovat předměty k ohmatání

SPŘ U OSOB S PORUCHAMI SLUCHU

- Vztít v úvahu typ, hloubku a dobu vzniku postižení
- Nedoslýchaví x neslyšící
- Prelingvální x postlingvální porucha
- Nedoslýchavost: lehká: 20-40 dB
střední: 41-55 dB
těžká: 53-70 dB
Hluchota: praktická: 71-90 dB
totální: 90+ dB
- Vývoj řeči je narušen: a) omezený: neslyšící děti
b) přerušovaný: při ztrátě sluchu do určitého věku
c) opožděný: nedoslýchavé děti
- Porucha sluchu s sebou nese určité vývojové projevy – nepřichází napodobující žvatlání, chybí zvuková kontrola projevu, monotónní žvatlání, hlučná chůze aj.
- Důležitá včasná sluchově řečová výchova u SP – mluvit často, přirozeně, používat gesta, komentovat, užít výrazný zajímavý obličej, umožnit odezírání
- Audiogenní dyslalie – nepřesná diferenciacce hlásek s podobnou artikulací
- Dysprozodie – nepřirozené prozodické a melodické faktory; monotónnost, některé hl. jsou zkrácené a jiné prodloužené
- Audiogenní dysfonie (u ztrát vyšších než 60 dB) – změny hlasu, které závisí na stupni a době vzniku poruch sluchu; příliš tichý nebo hlasitý projev, chraptivý hlas